

zijde afgerond hoekig. De episternaalnaad met minder grove dwarsrimpels dan bij *C. Wesmaëli*. Vlaglid 3—10 aan de onderzijde flauw verdikt. Mesopleuren en mesonotum duidelijk fijn en tamelijk dicht gestippeld, daardoor minder glimmend dan bij de vorige. 5—8 mM.

34. *C. (Crossocerus) elongatulus* v. d. L.

24a. Clypeus geel, in 't midden spits driehoekig vooruitstekend. Pooten grootendeels geel. Achterschenen aan de basale helft geel. Langs de binnenooigranden een gele streep, die iets langer is dan het grondlid. 7—8 mM. Zie 22a. *C. Walkeri* SHUCK.

b. Clypeus niet geel geteekend 25

25a. Achterschenen in sterke mate knotsvormig, aan de buitenzijde zonder doortjes. Achtermetatarsen duidelijk verdikt. Clypeus in 't midden iets vooruitstekend. Mesosternum vóór de middenheupen zonder spits bultje. Borststuk zonder geel. Vlag aan de onderzijde slechts kort behaard. Achterschenen aan de basis met bleekgelen ring 26

b. Achterschenen matig knotsvormig, aan de buitenzijde met doortjes. Clypeus in 't midden stomp drietandig, aan weerszijden flauw boogvormig uitgerand. Sterniet 7 roodbruin, in 't midden met een knobbeltje. Vlag aan de onderzijde met duidelijke wimperharen. Kop en borststuk vrij sterk afstaand behaard 27

26a. Pooten geheel zwart, alleen de achterschenen met een witachtigen ring aan de basis. Het middelste deel van den clypeus bijna vierkant, breder dan bij *C. capitatus*. Grondlid der sprieten langer dan het kopschild in 't midden, langer dan bij *C. capitatus*. 6—7 mM. In België. *C. (Coelocrabro) cinxius* DAHLB.

b. Tarsus en onderzijde der vóórschenen geelachtig wit. Middentarsen grootendeels wit. Het middelste deel van den clypeus steekt tamelijk spits (niet bijna vierkant) vooruit. Grondlid der sprieten ongeveer zoo lang als het kopschild in 't midden (korter dan bij *C. cinxius*). 6—7 mM. Aan den eindrand van sterniet 2 een rij van 7—8 stijve borstelhaartjes (constant?). *C. (Coelocrabro) capitatus* SHUCK.

27a. Grondlid der sprieten aan de buitenzijde en achterschenen aan de bovenzijde van de basis geelachtig wit. Voorschenen aan de onderzijde met dichte wimperharen, behalve aan de basis. Schenen en dijen der vóór- en middenpooten roodachtig vuilgeel. Kop en borststuk sterk glimmend. Wimperharen der vlagleden lang (slechts weinig korter dan de dikte van het lid). 6—8 mM. 24. *C. (Coelocrabro) pubescens* SHUCK.

b. Kleinere soort of variëteit. 5—7 mM. Grondlid nergens geelachtig wit. Achterschenen aan de basis niet geel geteekend. *C. (Coelocrabro) inermis* THOMS.

(Wordt vervolgd).

B. E. BOUWMAN, Bilthoven.

De Zomer van 1929. — Verscheidene van onze lezers hebben belangrijke mededeelingen ingezonden over den winter van 1929. Binnenkort plaatsen wij er nog enkele. Maar mag ik nu ook eens de aandacht vragen voor den zomer van 1929? Die was ook in menig opzicht belangrijk genoeg, om te worden „vastgelegd”. Een paar voorbeelden. De kamperfoelie, die normaal drie gescheiden bloeiperioden vertoont, had dit jaar de twee eerste ineengeschoven. Het Stofzaad is hier in Kennemerland in het geheel niet voor den dag gekomen. Breedbladige Wespenorchis heeft nagenoeg niet gebloeid; hierbij was echter vermoedelijk ziekte in het spel. In Thijsses's hof in den vijver in het laatst van Augustus een enorme waterbloei van *Euglena* en veel tweejarige planten bloeiend in hun eerste jaar. Er is nog meer.

JAC. P. THUISSE.

UIT DE TIJDSCHRIFTEN.

Tijdschrift van het Kon. Nederl. Aardrijkskundig Genootschap, Dl. XLVI, No. 5, September 1929.

De zomerfeesten in Nederland door Hermina C. A. Grolman. Een uitvoerige registratie van folkloristische gebruiken, feestrijmen en spelen uit verschillende streken van Nederland: Meispelen, midzomerfeesten e.d.

Prof. Kleiweg de Zwaan brengt verslag uit over zijn ervaringen in Indië tijdens het 4e Pacific Science Congress en speciaal omtrent de voordrachten in de sectie voor Anthropologie en Praehistorie en de daaraan verbonden excursies door Midden-Java o.a. naar de Boeroeboedoer en naar de vindplaats van de *Pithecanthropus* bij Trinil.

Langs Gotlands oude handelswegen door P. F. A. Julien brengt voorname-lijk (oude) geschiedkundige bijzonderheden.

Een kijkje bij de Igorotos in Luzons Hoogland door J. Sibinga Mulder geeft een mooie serie foto's van deze interessante volksstam, die voor den leek op Dajaks gelijken. Er zijn heel goede foto's van dansen en andere feestgebruiken, hondenmarkt, het braden van honden (hun gewone vleeschvoedsel) en van graf-holen.

Onder het Aardrijkskundig Nieuws vinden wij o.a. iets over de geografie van het papier, een referaat met veel interessante gegevens over grondstoffen voor papier-fabricatie in vroeger eeuwen en in verschillende streken.

Natuurhistorisch Maandblad, Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. 18e Jg. No 8, 30 Aug. 1929.

In de Maandelijksche Vergadering heeft de Voorz. een buitengewoon groot exemplaar van de gladde slang getoond gevangen te Brunssum en als vroegere vondsten in Zd. Limburg genoemd: St. Pietersberg (1908), Sevenum, Amby (1926).

De heer Koornneef toont een rouwbijtje (*Crocisa*) en een sluipwesp (*Stephanus*) nieuw voor Nederland, gevangen te Mechelen en Wittem.

Dr A. de Wever bespreekt verschillende vormen en variaties van het wilgenroosje *Epilobium angustifolium*, welke plant steeds meer opslaat op spoorweghellingen, kool-afvalhoopen, opengekapte plekken in 't bosch e.d. Het zaadpluis wordt zelfs in de techniek gebruikt om onder katoen of wol te mengen.

Over het ontstaan van nieuwe kolonies bij de Amazonemier schrijft A. Raignier S. J. Dit moet bij deze soort anders gebeuren dan bij gewone mieren, daar de jonge Amazonekoningin niet, zooals bij mieren gewoonlijk wel, alleen een nieuwe kolonie kan stichten, maar slechts met de hulp van werksters der slavensoort. De verschillende wijzen waarop dit mogelijk is zijn door P. Raignier in een schema uiteengezet, maar nog niet alle mogelijkheden zijn in de natuur of zelfs in laboratorium-proeven aangetroffen. Het kan zijn, dat een jonge koningin het oudernest verlaat en slaven meeneemt. Dit kan niet gebeuren, wanneer de jonge koninginnen met een bruidsvlucht het nest verlaten. Dan moet de jonge bevruchte koningin een koninginlooze kolonie van de slavensoort vinden, of wel in een kolonie indringen en er de koningin dooden, om zich in haar plaats te stellen.

Onder de titel Mieren en bladluizen geeft M. een uittreksel uit de publicatie van Eichmann, waarover wij in D.L.N. afl. 4 van dit jaar gerefereerd hebben.

Zuidelijke zwerfsteenen door A. Theunissen is een pleidooi voor het opsporen, registreren en intact houden van groote en merkwaardige zwerfsteenen van Maas en Rijn, die hier en daar in Limburg nog te vinden zijn, om ze te beschermen als geologisch belangrijke natuurmonumenten en als eigenaardige stoffeering van het landschap.

Tijdschrift der Nederl. Heidemaatschappij, 41e Jg. Afl. 9, Sept. 1929, geeft een opsomming van de landgoederen, die op grond der Natuurschoonwet 1928 voor het publiek opengesteld zijn. Het zijn de landgoederen: *ter Coulster bij Heilo; *Boeckesteijn bij 's Graveland; de Moeren bij Zundert; Mariendaal bij Renkum; het landgoed van de Bnsse v. Hugenpoth tot Aerdt bij Loenen; van den heer *Koker bij

Wageningen; *Hoekelom bij Bennekom; *Hoog Oorsprong bij Oosterbeek; Welna bij Epe; Toverberg en Johannesberg bij Ermelo; Weste:meerwijk bij Groesbeek; Ampsen bij Lochem; IJsselvlied bij Wezep; Polberg bij Heerde; de Heerlijkheid Leur te Wijchen-Leur; *Rhederoord bij Rheden; Velhorst bij Almen; Soelen bij Zoelen; Hof te Dieren bij Dieren; Belmonte bij Wageningen; *Babberick bij Oud-Zevenaar; Hooge-Vuursche bij Baarn; Boschoord en Vredenhof bij Doorn; *Dijnselbrug bij Zeist; *Rechteren bij Dalfsen; Overvelde bij Diepenheim; de Borge bij Oldenzaal; Vilsteren bij Dalfsen; den Berg bij Dalfsen; Vosbergen bij Eelde; *Oversingel bij Assen; landgoed van den heer Westra bij Bakkerveen; Oranjewoud bij Mildam.

Voor de met een * aangeduide landgoederen is een toegangskaart vereischt, welke echter meestal gratis verkrijgbaar is.

Verder bevat deze aflevering een uitvoerig verslag van een boschbouw-excursie naar Engeland met fraaie foto's van typen van bebossingen in Engeland.

Fungus, Populair orgaan voor de leden van de Nederl. Mycologische Vereeniging. 1e Jaarg. No. 1. 15 Augustus 1929.

Met deze aflevering begint het tijdschrift zijn 1e jaargang; de beide voorafgegane waren aankondigingsnummers. Het heeft nu ook z'n officieele omslagteekening gekregen, die heel aardig aandoet, bescheiden versierd met een gestyleerde groep helm-mycena's. De inhoud (16 blz.) bestaat uit een aantal kleine stukjes: Vergiftiging door paddestoelen, het eerste deel van een vervolgartikel over vergiftigingmogelijkheden bij paddestoelen-eten.

Inleiding tot de kennis van paddestoelen door A. J. van der Velden ook een beginstuk van een uiterst eenvoudig gehouden bespreking van den bouw en ontwikkeling van de fungi. De heer Huysman vertelt in „Bekeerd", hoe hij van paddestoelen-verachter tot verwoede paddestoelen-liefhebber geworden is. In de Schooljeugd en de Paddestoelen wordt ons verteld, hoe frater Wilhadus bij zijn schoolkinderen de paddestoelen-liefde en -kennis opwekt. Groene Schimmels door M. gaat over hout, dat door *Chlorosplenium* doorwoekerd groen van kleur wordt. *Fungilore* door F. haalt enkele „folkloristische" uitdrukkingen aan, die aan paddestoelen ontleend zijn. Onder Vondsten in de pers worden interessante mycologische bijzonderheden uit de literatuur geciteerd.

Natura, Orgaan van de Nederl. Natuurhistorische Vereeniging. No. 8. 15 Augustus 1929.

Deze aflevering van *Natura* mist de gewone rubrieken; door vacantie van den redacteur is de copy blijven liggen en heeft de plaatsvervangende redacteur Dr. Botke bijna de geheele aflevering samengesteld. Hij geeft vooreerst een uitvoerig artikel over Roestzwammen, waarin hij verschillende planten-ziekteverwekkende roestzwammen noemt, die onze landbouwgewassen aantasten en van de bekendste typen de ontwikkeling bespreekt; zelfs haalt hij uit Ovidius' *Fasti* aan het gedicht smeekbede tot Rubigo de godin van de Roest (van graan en ijzer).

De Beredruif (*Arctostaphylos uva ursi*) heeft schr. in Jutland gevonden (in Nederland komt ze niet voor) en bespreekt de bouw, levenswijze en geneeskrachtige bestanddeelen van deze bekende Ericacee.

De witte strepen op den stam van *Acer striata* blijken te ontstaan, doordat de opperhuid niet zooals bij boomen gewoonte is spoedig wordt vervangen door een kurkschor, maar door deeling blijft meegroei, om de dikker wordende takken. Er komen in de cuticula echter scheurtjes, die bij den groei tot breede gleuven gerekt worden en door wasafscheiding wit worden.

In Onze huisdieren in de Volkstaal geeft Dr. B. een opsomming van dialectische namen voor de uier van de koeien, welke lijst met een dertigtal verschillende benamingen uit acht provincies nog niet compleet is. Onder Botanische Aanteekeningen wijst dezelfde schrijver er op, dat een radijs nog zoo vaak ten onrechte een wortelknol wordt genoemd, de knol ontstaat uit het hypocotyle stengeldeel.

Vakblad voor Biologen, Elfde Jaarg. No. 1. September 1929, is een jubileumnummer ter eere van het 10-jarig bestaan. De oprichter en oud-redacteur Dr. A. B. Droogleeuwer Fortuyn

(thans hoogleeraar in Peking) bespreekt de geschiedenis van de oprichting en eerste ontwikkeling van het tijdschrift. Dr. M. J. Sirks zet dit overzicht voort voor het tijdvak sedert het vertrek van den eersten redacteur.

Dr. van der Klaauw haalt aan, welk Nijpend gebrek aan biologen er in vroeger jaren (sedert 1868) dikwijls geheerscht moet hebben, thans zijn er meestal meer afgestudeerde biologen dan er geplaatst kunnen worden. Verder bevat de jubileums-aflevering behalve de gewone rubrieken, als bladvulling verschillende Varia, de de spot drijven met het biologen-jargon, dat dikwijls overmatig rijk is aan germanismen en andere exotismen.

Aus der Heimat, Naturwissenschaftliche Monatsschrift 42 Jahrg. Heft 8, August 1929.

E. Och. Die Verflüssigung der Kohle handelt over nieuwe procédés om uit steenkool koolwaterstoffen te bereiden ter vervanging van benzine en smeerolie. Men schijnt van deze nieuwe uitvindingen te verwachten, dat ze Duitschland onafhankelijk zullen maken van de import van Amerikaansche motor-brandstoffen en smeer-oliën.

Dr. Fr. W. Sertürner, der Entdecker des Morphiums von seiner Enkelin Elisabeth Best. Sertürner (verbasterd uit Sardinier) 1783—1841, was, op zijn 16e jaar als apothekers-bediende begonnen, geheel als autodidakt, volgens deze erg enthousiaste uitvoerige en ophemelende levensbeschrijving door zijn kleindochter de chemici en pharmaceuten van zijn tijd in veel opzichten ver vooruit; daardoor juist door de officieele wetenschappelijke lichamen en personen niet naar z'n waarde geschat, zelfs miskend en, doordat anderen de eer kregen, die hem toekwam, verbitterd vrij jong gestorven.

Über Bau u. Bildung der Hagelkörner schrijft Dr. H. Sichler naar aanleiding van een hagelslag 4 Aug. 1928 in de Schwabische Alb, waarbij korrels van 5 c.M. middellijn en 25 gr. gewicht vielen. In dezelfde aflevering staat een bericht met foto uit Oberammergau, waar, vermoedelijk bij dezelfde gelegenheid, gedurende een kwartier een vracht hagelkorrels neergekomen is met „korrels” ter grootte van eendeneieren (tot 10 c.M. middellijn en van 100 gr. tot zelfs 400 gr. gewicht.)

Schmetterlings-Schutz von B. Haldy. Van verschillende groote mooie en zeldzame vlindersoorten gaat het aantal merkbaar en voortdurend achteruit, al komt het voor, dat op enkele plaatsen en in bepaalde jaren een soort eens weer opvallend veel meer gezien wordt. Wettelijke beschermingsmaatregelen worden voorgesteld, niet gericht tegen wetenschappelijk werkende verzamelaars, maar tegen de verzamelwoede van niet ernstig werkende „liefhebbers” en vooral van beroepsverzamelaars, die werken voor den verkoop. Het meest doeltreffend zou nog zijn het beschermen en intact laten van de grazige en bloemrijke wegbermen, steile hellingen, open plekken in 't bosch en dergelijke vindplaatsen. Mooie foto's van groote en zeldzame vlindersoorten en rupsen zijn bijgevoegd.

Mammutleichen und Urwaldmenschen in Nordsibirien is een uittreksel uit het boek met dezen titel van den mammoetkenner E. W. Pfizenmayer waarin interessante bijzonderheden, omtrent de beroemd geworden expeditie, die de in 1901 aan de Beresowska in het landijs bloot gekomen Mammoet naar St. Petersburg gehaald heeft.

Bij de korte mededeelingen zijn een paar prachtige foto's van een haas, die zich tot op enkele M. liet naderen en fotografeeren en zelfs met de hand vatten, terwijl hij toch volkomen gezond en in staat was te vluchten.

Kosmos, Handweiser für Naturfreunde 26e Jahrg. Heft 9 Sept 1929.

Die Welt des Tieres von Dr. F. Brock is een ten deele theorethische aanduiding, hoe wij ons moeten voorstellen de wijze, waarop een dier z'n omgeving waarneemt. Aardig zijn de afbeeldingen, die aanduiden, hoe eenzelfde landschapsbeeld wordt gezien door de oogen van een mensch (vervangen door scherp afbeeldend foto-apparaat), een vlieg en een rivierkreeft. De beide laatste geconstrueerd met behulp van een grof reproductie-rooster, waarvan de ruitjesgrootte overeenstemt met het oplossend vermogen van de bedoelde dierenoogen.

Auf den Inseln der Ananas geeft foto's en bespreking van de intensieve ananascultuur en verwerking op de Hawai-eilanden.

Cornel Schmitt somt een lange reeks van meer en minder ingewikkelde spinsels